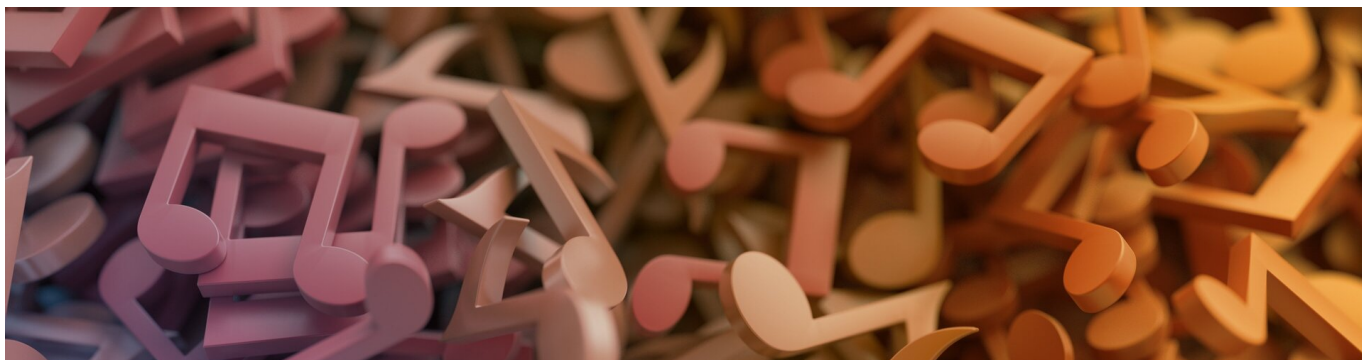

Prawo autorskie w muzyce

- [Prawo autorskie w muzyce](#)

Prawo autorskie w muzyce

Ważne daty

1918 – powstanie Stowarzyszenia Autorów ZAiKS

29 III 1926 – ustawa o prawie autorskim

10 VII 1952 – ustawa o prawie autorskim

4 II 1994 – ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych (obowiązująca)

Scenariusz lekcji dla nauczyciela

SCENARIUSZ LEKCJI	
Imię i nazwisko autora:	Marcin <u>Simela</u>
Przedmiot:	Historia Muzyki
Temat zajęć:	Prawo autorskie w muzyce.
Grupa docelowa:	III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres rozszerzony
Ogólny cel kształcenia:	Poznanie podstaw prawa autorskiego, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień regulujących tą problematykę w obszarze muzyki.

Plik o rozmiarze 142.19 KB w języku polskim

III. Tworzenie wypowiedzi związanych z historią i kulturą muzyczną. Uczeń:

1. wypowiada się w formie ustnej (np. dyskusja, prezentacja, debata) i/lub pisemnej (np. esej, referat) o dziełach muzycznych w oparciu o podstawową terminologię.

Nauczysz się

podstaw prawa autorskiego, ze szczególnym uwzględnieniem regulacji dotyczących prawa autorskiego w muzyce.

Prawo autorskie – wprowadzenie

Prawo autorskie i prawa pokrewne wchodzą w skład prawa własności intelektualnej. Zapewniają ochronę praw jakie przysługują autorom i wykonawcom utworów, a także innym podmiotom. Te nierzadko skomplikowane kwestie reguluje obowiązująca obecnie Ustawa z 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, zwana w niniejszym opracowaniu Ustawą. Porusza ona m. in. następujące zagadnienia:

- przedmiot i podmiot prawa autorskiego,
- treść prawa autorskiego,
- czas trwania autorskich praw majątkowych,
- przejście autorskich praw majątkowych,
- ochrona autorskich praw osobistych i majątkowych,
- prawa pokrewne,
- organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi,
- odpowiedzialność karna.

Obok komentarzy do tej ustawy ważną pozycję w literaturze przedmiotu zajmuje praca Aleksandry Sewerynik *Prawo autorskie w muzyce*, wydana przez Uniwersytet Muzyczny

Fryderyka Chopina w 2014 r. Autorka skupia się na tych zagadnieniach prawa autorskiego, które dotyczą branży muzycznej.

Przedmiot prawa autorskiego

Przedmiotem prawa autorskiego jest utwór. Zgodnie z treścią art. 1 Ustawy, jest nim każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia. Przykładowe wytwory ludzkiej działalności objęte prawem autorskim wskazane w Ustawie to m. in.:

- utwory muzyczne i słowno-muzyczne,
- utwory sceniczne, sceniczno-muzyczne, choreograficzne i pantomimiczne,
- utwory audiowizualne,
- utwory lutnicze,
- utwory wyrażone słowem, symbolami matematycznymi, znakami graficznymi (literackie, publicystyczne, naukowe, kartograficzne oraz programy komputerowe).

Ustawodawca jednocześnie podkreśla, że ochroną objęty może być wyłącznie sposób wyrażenia; nie są objęte ochroną odkrycia, idee, procedury, metody i zasady działania. Utwór jest zatem dobrem niematerialnym.

1

Nie jest utworem nośnik, na którym utwór jest zapisany.

Prawo autorskie do utworu nie jest tożsame z prawem własności nośnika.

Indywidualny charakter nie oznacza, że utwór musi być nowatorski czy innowacyjny, wystarczy, że jego powstanie nie było tylko czynnością o charakterze rzemieślniczym, technicznym, lecz twórca pozostawił w dziele swój niepowtarzalny „ślad”. Na ochronę utworu prawem autorskim nie ma wpływu to, czy jest on wartościowy i prawidłowo wykonany od strony warsztatowej. Ochronie podlega nie tylko cały utwór, ale także jego elementy składowe. To, czy dany element jest chroniony, zależy m. in. od tego, czy stanowi przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze. Elementem chronionym może być m. in. oryginalna melodia czy unikatowy przebieg harmoniczny. Nie podlegają natomiast ochronie np. popularne schematy harmoniczne, utrwalone w literaturze muzycznej.

1

Nie jest chroniona prawem autorskim twórczość ludowa, której nie można przypisać autorstwa konkretnej osoby. Ochroną prawem autorskim są jednakże objęte utwory konkretnych twórców ludowych, a także kompozycje utrzymane w stylu ludowym.

Sieradzka kapela ludowa, tylkosieradz.com, CC BY 3.0

Ochronie prawa podlegają także zbiory i antologie spełniające cechy utworu, nawet jeżeli zawierają niechronione materiały, o ile przyjęty w nich dobór, układ lub zestawienie ma twórczy charakter, bez uszczerbku dla praw do wykorzystanych utworów.

Prawo autorskie przysługuje twórcy bez spełnienia jakichkolwiek formalności, także wówczas, gdy utwór jest nieukończony, ważne jednakże by był ustalony, czyli uzewnętrzniony w dowolnej postaci – utwór pozostający w wyobraźni autora nie podlega ochronie prawa autorskiego.

Przedmiotem prawa autorskiego może być także opracowanie, adaptacja cudzego utworu. Przykładem opracowania, prowadzącego do powstania nowego utworu zależnego, może być instrumentacja, wpływająca na zmianę kolorystyki utworu. Jeśli prawo autorskie do utworu pierwotnego nie wygasło twórca utworu pierwotnego musi wyrazić zgodę na opracowanie, a prawo autorskie jemu przysługujące nie podlega uszczerbkowi. Należy podkreślić, że utwór zależny powstaje tylko wówczas, gdy element przejęty z pierwotnego utworu ma twórczy i indywidualny charakter. Taki charakter musi posiadać także przekształcenie dokonane w ramach nowego utworu.

Ustawodawca zastrzega, że utwór, który powstał z inspiracji innym utworem, nie należy uważać za opracowanie. Nierzadko orzeczenie, co jest opracowaniem, a co utworem inspirowanym, jest niezwykle trudne.

Podmiot prawa autorskiego

Osobie fizycznej, która stworzyła utwór, przysługuje do niego prawo autorskie. Warunkiem powstania tego prawa jest ustalenie utworu, czyli jego zakomunikowanie w dowolnej formie. W zakres prawa autorskiego twórcy wchodzi uprawnienia o charakterze osobistym oraz o charakterze majątkowym.

1

W przypadku wątpliwości co do autorstwa utworu, domniemywa się, że twórcą jest osoba, której nazwisko w tym charakterze uwidoczniło na egzemplarzach utworu lub której autorstwo podano do publicznej wiadomości w jakikolwiek inny sposób w związku z rozpowszechnianiem utworu.

W przypadku współautorstwa utworu przez więcej niż jedną osobę, majątkowe prawa autorskie przysługują autorom wspólnie, czyli każdemu współautorowi przypada ułamkowy udział w jednym prawie. Koniecznym jest jednak, by działalność każdej osoby w tym przypadku można uznać za twórczą o charakterze indywidualnym. Domniemywa się, że udziały współtwórców są równe. Autorzy mogą w drodze umowy indywidualnie ustalić wielkość udziałów. W przypadku sporu wielkość udziałów ustala sąd.

Od współautorstwa należy odróżnić sytuację, w której twórcy połączyli swoje odrębne utwory w celu wspólnego rozpowszechniania. W przeciwieństwie do współautorstwa, brak tu współpracy twórców w trakcie powstawania utworów, ich połączenie ma na celu ich wspólne rozpowszechnianie, nie prowadzi zaś do powstania nowego utworu. W przypadku połączenia utworów, każdy z nich może żądać od pozostałych twórców udzielenia zezwolenia na rozpowszechnianie tak powstałej całości, chyba że istnieje słuszna podstawa odmowy, a umowa nie stanowi inaczej.

W przypadku utworu zbiorowego, jakim jest m. in. encyklopedia, prawa autorskie do całości nabywa wydawca lub producent, natomiast materiały wchodzące w jego skład, nadające się do samodzielnej eksploatacji – w przypadku encyklopedii opracowanie danego hasła – mogą być odrębnie wykorzystane przez twórców.

Polecenie 1

W filmie „Chłopaki nie płaczą” podczas wyświetlania końcowych napisów wybrzmiewa piosenka Marka Grechuty „Dni, których nie znamy”. W drodze dyskusji pod opieką nauczyciela ustalcie odpowiedź na następujące pytanie:

Z punktu widzenia prawa autorskiego mamy w przedstawionej sytuacji do czynienia z: a) utworem zbiorowym, b) połączeniem, c) zbiorem.

Szczególne uprawnienia przysługują pracodawcy, którego pracownik tworzy utwory w ramach wykonywania swoich obowiązków. Przyjmując utwór nabywa on majątkowe prawa autorskie w granicach wynikających z celu umowy o pracę i zgodnego zamiaru stron.

1

Jeśli pracownik chce, by prawa majątkowe przy nim pozostały powinien zadbać, by taki zapis znalazł się w umowie o pracę. Jeśli tego nie dopilnuje, majątkowe prawo autorskie przechodzi na pracodawcę. Analogiczne uprawnienia przysługują pracodawcy zatrudniającemu pracownika, który jest wykonawcą.

Umowa, online-skills, CC By 3.0

Art. 14 Ustawy wskazuje, że instytucji naukowej przysługuje pierwszeństwo opublikowania utworu naukowego pracownika, który stworzył ten utwór w wyniku wykonywania obowiązków ze stosunku pracy, chyba że w umowie o pracę uregulowano tą kwestię inaczej. W takiej sytuacji twórcy przysługuje prawo do wynagrodzenia. Ustawodawca jednocześnie zastrzega, że instytucja naukowa może, bez odrębnego wynagrodzenia, korzystać z materiału naukowego zawartego w utworze naukowym pracownika oraz udostępniać ten utwór osobom trzecim, jeżeli to wynika z uzgodnionego przeznaczenia utworu lub zostało postanowione w umowie.

Treść prawa autorskiego

Treść prawa autorskiego została określona w Rozdziale 3 Ustawy. Wyróżnione w nim zostały autorskie prawa osobiste oraz autorskie prawa majątkowe.

Autorskie prawa osobiste chronią nieograniczoną w czasie i niepodlegającą zrzeczeniu się lub zbyciu więź twórcy z utworem. Nawet wówczas gdy prawa majątkowe do utworu przechodzą na inną osobę, prawo osobiste pozostaje przy twórcy. Po jego śmierci do wykonywania tego prawa uprawniony jest małżonek, a w razie jego braku zstępni, rodzice,

rodzeństwo, zstępni rodzeństwa, o czym mówi art. 78 ust. 2 Ustawy. Autorskie prawo osobiste to w szczególności prawo do:

- autorstwa utworu;
- oznaczenia utworu swoim nazwiskiem lub pseudonimem albo do udostępniania go anonimowo;
- nienaruszalności treści i formy utworu oraz jego rzetelnego wykorzystania;
- decydowania o pierwszym udostępnieniu utworu publiczności;
- nadzoru nad sposobem korzystania z utworu.

Naruszeniem prawa do autorstwa utworu jest plagiat – czyli zgodnie z art. 115 ust. 1 Ustawy – przywłaszczenie sobie autorstwa albo wprowadzenie w błąd co do autorstwa całości lub części cudzego utworu. Przykładem naruszenia prawa do autorstwa jest m. in. zamieszczenie w pracy dyplomowej chronionych fragmentów cudzego utworu bez jego wyodrębnienia, podania autorstwa i nazwy utworu, z którego pochodzi. Plagiatem jest także przerobienie cudzego utworu ze wskazaniem na siebie jako twórcę.

Autorskie prawa majątkowe wskazują, że twórcy przysługuje wyłączne prawo do korzystania z utworu i rozporządzania nim na wszystkich polach eksploatacji oraz do wynagrodzenia za korzystanie z utworu.

Dozwolony użytek chronionych utworów

Ustawodawca dopuszcza nieodpłatne korzystanie z rozpowszechnionego utworu, w zakresie własnego użytku osobistego. Dodatkowo włącza w zakres własnego użytku osobistego korzystanie z pojedynczych egzemplarzy utworów przez krąg osób pozostających w związku osobistym, w szczególności pokrewieństwa, powinowactwa lub stosunku towarzyskiego.

W art. 231 Ustawy rozszerzono dozwolony użytek utworów chronionych. Zwolniono z konieczności uzyskania zezwolenia twórcy w przypadku tymczasowego zwielokrotnienia, o charakterze przejściowym lub incydentalnym, niemającego samodzielnego znaczenia gospodarczego, a stanowiącego integralną i niezbędną część procesu technologicznego, którego celem jest wyłącznie umożliwienie:

- 1) przekazu utworu w systemie teleinformatycznym pomiędzy osobami trzecimi przez pośrednika
lub
- 2) zgodnego z prawem korzystania z utworu.

Przepisy Ustawy dopuszczają, by wybrane podmioty, w tym instytucje oświatowe, uczelnie, biblioteki, muzea, archiwa mogły:

- użyczać w zakresie swoich zadań statutowych, egzemplarze utworów rozpowszechnionych,
- zwielokrotniać utwory znajdujące się we własnych zbiorach w celu uzupełnienia, zachowania lub ochrony tych zbiorów,
- udostępniać zbiory dla celów badawczych lub poznawczych za pośrednictwem końcówek systemu informatycznego (terminali) znajdujących się na terenie tych jednostek.

W stosunku do każdego z wyżej wymienionych przypadków zastrzeżono, że czynności te nie mogą być dokonywane w celu osiągnięcia bezpośredniej lub pośredniej korzyści majątkowej.

Ustawodawca zezwolił także na korzystanie z utworów chronionych podczas szczególnych uroczystości, do których zaliczył ceremonie religijne oraz oficjalne uroczystości organizowane przez władze publiczne. Podobnie jak w wielu innych przepisach niniejszego rozdziału, zezwolenie to jest uwarunkowane brakiem osiągania nawet pośredniej korzyści majątkowej z korzystania z chronionych utworów.

Także podczas imprez szkolnych i akademickich dozwolone jest wykonywanie lub odtwarzanie chronionych utworów. Obok warunku nie osiągania korzyści majątkowych związanych z tym działaniem ustawodawca dodatkowo zastrzegł, że osoby uczestniczące w wykonaniu lub odtwarzaniu takich utworów nie mogą pobierać za swoje działania wynagrodzenia.

W każdym wypadku dopuszczony dozwolony użytek nie może naruszać normalnego korzystania z utworu lub godzić w słuszne interesy twórcy, co stanowi art. 35 Ustawy.

Polecenie 2

Przedyskutujcie w grupie: jakie obowiązki musi spełnić organizator szkolnej, niebiletowanej dyskoteki, by legalnie odtwarzać muzykę? Czy zatrudnienie za wynagrodzeniem DJ-ja zmienia obowiązki organizatora w tym zakresie?

W razie wątpliwości skontaktujcie się z oddziałem ZAiKS-u, w celu zasięgnięcia informacji.

Czas trwania praw autorskich

1

Czas trwania praw autorskich

Zgodnie z art. 36 Ustawy, autorskie prawa majątkowe gasną z upływem siedemdziesięciu lat:

- a) od śmierci twórcy, a w przypadku utworów współautorskich z upływem siedemdziesięciu lat od śmierci współtwórcy, który przeżył pozostałych;
- b) w odniesieniu do utworu, którego twórca nie jest znany – od daty pierwszego rozpowszechnienia, chyba że pseudonim nie pozostawia wątpliwości co do tożsamości autora lub jeżeli autor ujawnił swoją tożsamość;
- c) w odniesieniu do utworu, do którego autorskie prawa majątkowe przysługują z mocy ustawy innej osobie niż twórca – od daty rozpowszechnienia utworu, a gdy utwór nie został rozpowszechniony – od daty jego ustalenia;
- d) w odniesieniu do utworu audiowizualnego – od śmierci najpóźniej zmarłej z wymienionych osób: głównego reżysera, autora scenariusza, autora dialogów, kompozytora muzyki skomponowanej do utworu audiowizualnego;
- e) w odniesieniu do utworu słowno-muzycznego, jeżeli utwór słowny i utwór muzyczny zostały stworzone specjalnie dla danego utworu słowno-muzycznego – od śmierci później zmarłej z wymienionych osób: autora utworu słownego albo kompozytora utworu muzycznego.

Czas trwania praw autorskich, online-skills, CC By 3.0

Należy pamiętać, że czas trwania autorskich praw majątkowych liczy się w latach pełnych następujących po roku, w którym nastąpiło zdarzenie, zatem gdy kompozytor umiera w pierwszych dniach roku, czas trwania praw autorskich wydłuża się do blisko siedemdziesięciu jeden lat.

Wraz z wygaśnięciem majątkowych praw autorskich do utworu staje się on częścią domeny publicznej i może być wykorzystywany bez zgody uprawnionego oraz bez zapłaty

wynagrodzenia. Analogicznie dzieje się w przypadku wygaśnięcia praw pokrewnych. Wygaśnięcie praw majątkowych nie pociąga za sobą wygaśnięcia praw osobistych.

Przeniesienie autorskich praw majątkowych

Ustawodawca przewidział możliwość przeniesienia autorskich praw majątkowych na inne osoby w dwojaki sposób. Pierwszy związany jest ze śmiercią twórcy, po którym prawa są dziedziczone, drugi przewiduje rozporządzenie prawem autorskim za życia poprzez zawarcie umowy. Ustawa daje możliwość zawarcia umowy o przeniesienie autorskich praw majątkowych lub umowy o korzystanie z utworu – czyli licencji. W obu przypadkach umowy obejmują pola eksploatacji wyraźnie w nich wymienione.

Ustawa w art. 50 zawiera otwarty katalog pól eksploatacji, do których zalicza:

- utrwalanie utworu,
- zwielokrotnianie utworu,
- wprowadzanie do obrotu oryginału albo egzemplarzy,
- użyczenie lub najem oryginału albo egzemplarzy,
- publiczne wykonanie,
- wystawienie,
- wyświetlenie,
- odtworzenie,
- nadawanie,
- reemitowanie,
- publiczne udostępnianie utworu w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i w czasie przez siebie wybranym (działalność internetowych platform cyfrowych).

W Internecie wiele utworów, artystycznych wykonania, [fonogramów](#), [wideogramów](#) i innych przedmiotów prawa autorskiego jest udostępnianych na [licencjach](#) Creative Commons (CC). Szczegółowe informacje na ich temat, w tym wyszczególnienie i omówienie rodzajów licencji, można odnaleźć na stronie internetowej: <https://creativecommons.pl/>

Prawa pokrewne. Prawa do artystycznych wykonania

Prawa pokrewne służą do ochrony artystycznych wykonania, fonogramów, wideogramów, nadań, pierwszych wydań i wydań naukowo-krytycznych. Korzystanie z nich wymaga zgody właściwego podmiotu oraz zapłaty.

Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia w Katowicach, radiatorampa.com, CC BY 3.0

Ustawodawca chroni nie tylko prawa twórców, ale także wykonawców utworów. Zgodnie z art. 85 ust. 1 Ustawy, każde artystyczne wykonanie utworu lub dzieła sztuki ludowej pozostaje pod ochroną niezależnie od jego wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia. Wśród zdarzeń, które są uznawane za artystyczne wykonanie, można wyróżnić:

- działania aktorów,
- recytatorów,
- dyrygentów,
- instrumentalistów,
- wokalistów,
- tancerzy i mimów,
- innych osób w sposób twórczy przyczyniających się do powstania wykonania.

Artyście wykonawcy przysługuje wyłączne prawo do ochrony dóbr osobistych, w szczególności w zakresie wskazywania go jako wykonawcy, decydowania o sposobie oznaczenia wykonawcy, sprzeciwiania się jakimkolwiek wypaczeniom, przeinaczeniom i innym zmianom wykonania, które mogłyby naruszać jego dobre imię. Artyście wykonawcy przysługuje także prawo do korzystania z artystycznego wykonania i rozporządzania prawami do niego na następujących polach eksploatacji:

- w zakresie utrwalania i zwielokrotniania,
- w zakresie obrotu egzemplarzami, na których artystyczne wykonanie utrwalono,
- w zakresie rozpowszechniania artystycznego wykonania w sposób inny niż określony w lit. b – nadawania, reemitowania oraz odtwarzania, chyba że są one dokonywane za pomocą wprowadzonego do obrotu egzemplarza, a także publicznego udostępniania

utrwalenia artystycznego wykonania w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i w czasie przez siebie wybranym.

Artyście wykonawcy służy prawo do wynagrodzenia za korzystanie z artystycznego wykonania lub za rozporządzanie prawami do takiego wykonania określone w umowie albo przyznane w przepisach ustawy. W przypadku nadawania, reemitowania lub odtwarzania artystycznego wykonania za pomocą wprowadzonego do obrotu egzemplarza, artyście wykonawcy przysługuje prawo do stosownego wynagrodzenia.

Jeśli utwór jest wykonany przez kilku artystów, wówczas mamy do czynienia ze współwykonaniem. Zawsze należy ocenić charakter wkładu danej osoby w ocenie, czy jest ona współwykonawcą – czyli, czy jej działanie w sposób twórczy przyczyniło się do wykonania utworu. Kwestie prawa autorskiego w przypadku współwykonania rozstrzyga się w oparciu o przepisy dotyczące współtwórczości.

Jeśli artysta wykonawca jest pracownikiem, wówczas prawa autorskie przechodzą na pracodawcę, jeśli wykonania powstały w ramach wykonywania obowiązków ze stosunku pracy. Odnosnie tego zagadnienia stosuje się przepisy dotyczące twórcy, który jest pracownikiem.

Wygaśnięcie majątkowych praw autorskich do artystycznych wykonań następuje z upływem pięćdziesięciu lat następujących po roku, w którym nastąpiło artystyczne wykonanie. Jeżeli w tym okresie nastąpiła **publikacja lub inne rozpowszechnienie artystycznego wykonania utrwalonego w inny sposób niż na fonogramie**, okres ochrony liczy się od tego zdarzenia, a gdy miały miejsce obydwa – od tego z nich, które miało miejsce wcześniej.

Jeżeli w okresie pięćdziesięciu lat następujących po roku, w którym miało miejsce artystyczne wykonanie, nastąpiła publikacja lub inne rozpowszechnienie artystycznego wykonania utrwalonego na fonogramie, majątkowe prawa autorskie wykonawcy wygasają z upływem siedemdziesięciu lat od tego zdarzenia, a gdy miały miejsce obydwa – od tego z nich, które miało miejsce wcześniej.

Prawa do fonogramów i wideogramów

Zgodnie z art. 94 ust. 4 Ustawy, producentowi fonogramu lub wideogramu przysługuje wyłączne prawo do rozporządzania i korzystania z fonogramu lub wideogramu w zakresie:

- zwielokrotniania określoną techniką;
- wprowadzenia do obrotu;
- najmu oraz użyczenia egzemplarzy;
- publicznego udostępniania fonogramu lub wideogramu w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i w czasie przez siebie wybranym.

Prawo producenta nie może być wykonywane z uszczerbkiem dla praw twórców lub artystów wykonawców.

Producentowi przysługuje prawo do wynagrodzenia w przypadku nadawania, reemitowania lub odtwarzania wprowadzonego do obrotu fonogramu lub wideogramu.

Ustawa stanowi, że prawa majątkowe przysługujące producentowi wygasają z upływem pięćdziesięciu lat następujących po roku, w którym fonogram lub wideogram został sporządzony. Jeżeli w tym okresie fonogram został opublikowany, prawa te wygasają z upływem siedemdziesięciu lat następujących po roku, w którym fonogram został opublikowany.

Jeżeli w okresie pięćdziesięciu lat następujących po roku, w którym fonogram został sporządzony, nie został on opublikowany i jeżeli w tym okresie został rozpowszechniony w inny sposób, prawo do niego wygasa z upływem siedemdziesięciu lat następujących po roku, w którym fonogram został rozpowszechniony. Jeżeli w okresie pięćdziesięciu lat od sporządzenia wideogramu został on opublikowany lub rozpowszechniony, prawo do niego wygasa z upływem pięćdziesięciu lat następujących po roku, w którym miało miejsce pierwsze z tych zdarzeń.

Organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi

W Rozdziale 12 Ustawy uregulowane zostały zasady działania organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi. W art. 104 zawarto ustawową definicję organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi, zwanymi w Ustawie „organizacjami zbiorowego zarządzania”. Są nimi stowarzyszenia zrzeszające twórców, artystów wykonawców, producentów lub organizacje radiowe i telewizyjne, których statutowym zadaniem jest zbiorowe zarządzanie i ochrona powierzonych im praw autorskich lub praw pokrewnych oraz wykonywanie uprawnień wynikających z ustawy.

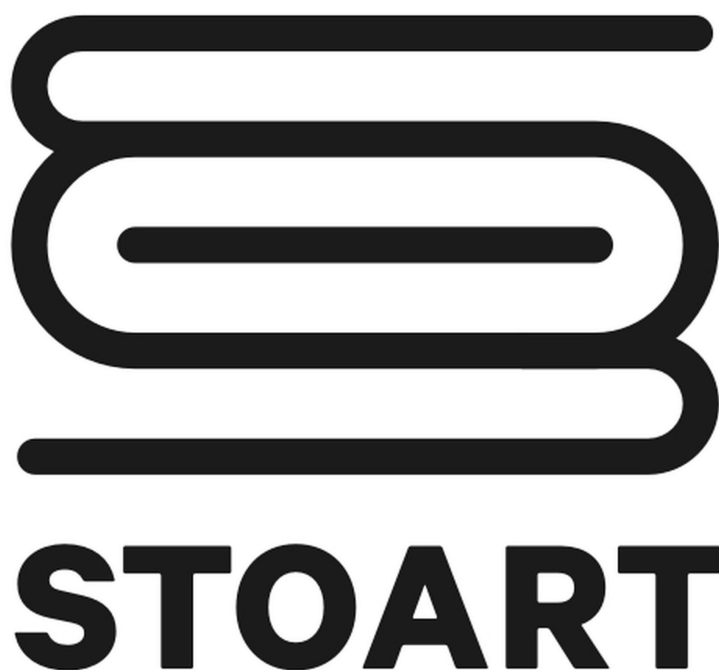
W Polsce jest wiele organizacji zbiorowego zarządzania. Do najbardziej znanych organizacji chroniących prawa twórców i wykonawców utworów muzycznych i słowno-muzycznych należą:

Stowarzyszenie Autorów ZAiKS zrzeszające twórców utworów muzycznych i słowno-muzycznych

ZAİKS

Zaiks, logo, songtrust.com, CC BY 3.0

Związek Stowarzyszeń Artystów Wykonawców (STOART)

STOART, logo, grazynaauguscik.com, CC BY 3.0

Stowarzyszenie Artystów Wykonawców Utworów Muzycznych i Słowno-Muzycznych (SAWP)

Logo SAWP, rebelscream.pl, CC BY 3.0

Siedziba ZAIKSu, online-skills, CC BY 3.0

Organizacje zbiorowego zarządzania prawami artystów wykonawców działają w oparciu o podobne reguły co ZAiKS. Szczegółowe informacje na ten temat można znaleźć na stronach:

- stoart.org.pl
- sawp.pl

Szczegółowe informacje na temat wszystkich działających w Polsce organizacji zbiorowego zarządzania można znaleźć na stronie:
prawoautorskie.gov.pl/pages/strona-glowna/zbiorowe-zarzadzanie/organizacje-zbiorowego-zarzadzania.php

Wśród organizacji można odnaleźć m. in. Stowarzyszenie Twórców Ludowych (STL).

Odpowiedzialność karna

Ustawodawca za naruszenie praw autorskich i pokrewnych przewidział sankcje. Do najczęstszych przestępstw prawa autorskiego należy zaliczyć:

- przywłaszczenie sobie autorstwa albo wprowadzenie w błąd co do autorstwa całości lub części cudzego utworu, albo artystycznego wykonania – czyli plagiat;
- rozpowszechnianie bez uprawnienia albo wbrew jego warunkom cudzego utworu w wersji oryginalnej albo w postaci opracowania, artystycznego wykonania, fonogramu, wideogramu lub nadania – czyli piractwo;

- utrwalanie lub zwielokrotnianie cudzego utworu w wersji oryginalnej lub w postaci opracowania, artystycznego wykonania, fonogramu, wideogramu lub nadania bez uprawnienia albo wbrew jego warunkom w celu rozpowszechniania;
- nabywanie lub pomaganie w zbyciu albo przyjęcie lub pomaganie w ukryciu w celu osiągnięcia korzyści majątkowej przedmiotu będącego nośnikiem utworu, artystycznego wykonania, fonogramu, wideogramu rozpowszechnianego lub zwielokrotnionego bez uprawnienia albo wbrew jego warunkom;
- wytwarzanie urządzeń lub ich komponentów przeznaczonych do niedozwolonego usuwania lub obchodzenia skutecznych technicznych zabezpieczeń przed odtwarzaniem, przegrywaniem lub zwielokrotnianiem utworów lub przedmiotów praw pokrewnych albo obrót takimi urządzeniami lub ich komponentami, albo reklama ich w celu sprzedaży lub najmu.

Osoba, której prawa autorskie zostały naruszone, może także dochodzić swoich praw w postępowaniu cywilnym.

Zadania

Ćwiczenie 1

Majątkowe prawa autorskie wygasają po śmierci twórcy z upływem:

☐ nigdy

☐ 70 lat

☐ 100 lat

Ćwiczenie 2

Zaznacz zdania prawdziwe.

☐ Autorskie prawa majątkowe nie mogą podlegać dziedziczeniu.

☐ Utwór chroniony prawem autorskim może być wykonany bez zezwolenia podczas ceremonii religijnej, nawet wówczas, jeśli wiąże się to z osiągnięciem korzyści majątkowej.

☐ Utwór nieukończony nie podlega ochronie prawem autorskim

☐ Zinstrumentowanie *Sonaty patetycznej* Beethovena na orkiestrę symfoniczną, posiadające charakter twórczy, jest objęte ochroną praw autorskich.

☐ Utwór ukończony w wyobraźni kompozytora podlega ochronie prawem autorskim.

☐ W przypadku utworu słowno - muzycznego, w którym autorstwo warstwy słownej i muzycznej należy do innej osoby, prawo autorskie wygasa z upływem 70 lat od śmierci później zmarłego autora.

Ćwiczenie 3

Student zakupił płytę CD z nagraniem kwartetów smyczkowych Góreckiego. Nabył on:

☐ nie nabył żadnego prawa.

☐ prawo własności nośnika.

☐ prawo autorskie do utworów.

Ćwiczenie 4

Przyporządkuj przykładowy utwór do typu utworu jaki reprezentuje.

encyklopedia

zbiór

śpiewnik kolęd

połączenie utworów

współczesne przedstawienie teatralne
z wykorzystaniem przedwojennej
piosenki

utwór zbiorowy

Ćwiczenie 5

W zakresie dozwolonego użytku utworów chronionych można po nabyciu płyty:

- ☐ korzystać z utworów w zakresie własnego użytku osobistego
- ☐ zamieścić utwory z tej płyty na ogólnodostępnej stronie internetowej
- ☐ kopiować płytę i rozdawać ją licznym znajomym

Ćwiczenie 6

Dopasuj organizację zbiorowego zarządzania z podmiotem, którego ochroną praw się zajmuje:

ZAiKS -

STL -

STOART -

instrumentalista, wokalista

twórca, kompozytor

twórca ludowy

Ćwiczenie 7

Rozpowszechnianie cudzego utworu bez zezwolenia to:

☐ plagiat

☐ piractwo

☐ paserstwo

Słownik pojęć

Fonogram

Zgodnie z art. 94 ust. 1 Ustawy, jest to pierwsze utrwalenie warstwy dźwiękowej wykonania utworu albo innych zjawisk akustycznych.

Licencja

Umowa określająca zasady korzystania z utworu.

Pole eksploatacji

Sposób korzystania z utworu.

Reemisja

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 5 Ustawy, jest to rozpowszechnianie przez inny podmiot niż pierwotnie nadający, drogą przejmowania w całości i bez zmian programu oraz równoczesnego i integralnego przekazywania tego programu do powszechnego odbioru.

Rozpowszechnienie utworu

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 3, udostępnienie publiczne utworu, dokonane w jakikolwiek sposób, za zgodą twórcy.

Użyczenie

Bezpłatne przekazanie egzemplarza utworu do korzystania przez określony czas.

Wideogram

Zgodnie z art. 94 ust. 2 Ustawy, jest to pierwsze utrwalenie sekwencji ruchomych obrazów, z dźwiękiem lub bez, niezależnie od tego, czy stanowi ono utwór audiowizualny.

Źródło www.dziennikustaw.gov.pl